

טוב להיזכר

בשנת 1922 הצטרפתי ל"החלוץ" בקישינב. הסתדרות "החלוץ" בבסרביה היתה אז בראשית התארגנותה.

החלוצים הראשונים היו ברובם יוצאי רוסיה ואוקראינה, אשר בחירוף נפש היו מסתננים ועוברים את הדניסטר, אם בכוחות עצמם אם בעזרת מבריחים, כאשר לא היו נתפסים ע"י שומרי הגבול, היו מגיעים בחשכת-הליל לעיירות בסרביה הסמוכות לגבול הרוסי. אך גם כאן מי שהיה נתפס ע"י הז'נדרמים הרומנים נאסר ונאשם כקומוניסט וכמרגל, אלא שהיו משתחררים בעזרת שתדלנים ועסקנים ציוניים, ובעיקר חברי צעירי-ציון דאז, שלא חסכו עמל וכסף בכדי לשחרר את אלה שנתפסו, אם כי גם להם, אנשי המקום, היתה צפויה סכנה רבה באם היו מתגלים כנותני-שוחד. כך נוסדה הסתדרות "החלוץ" שמרכזה וסניפה הגדול והמרכזי היה בקישינב.

באתי לעיר זו (היום הנה עיר הבירה של בסרביה) מעיירה אשר נמצאת על חוף הנהר פרוט, המשמש גבול בין בסרביה ורומניה. הייתי בהכשרה כשנתיים ועסקתי בעבודות שונות, החל בחטיבת עצים, בבתי-חרושת, בתעשיית יינות, אשר בסרביה מצטיינת בהם, וגם בחווה הקלאית.

בחודש פברואר שנת 1924, בהגיע תורנו לעליה, הפלגנו באניה דרך קושטא ואחרי הרפתקאות רבות הגענו לחופי הארץ הנכספת — והיה החזון למציאות. כולנו עומדים על סיפון האניה צוהלים ורועשים, הנה יפו, הנה תל-אביב, כל-כך קרוב כאילו הושט היד והגעתי. כאמור, הפלגנו מהגולה בחורף. קור עז שרר בחוף והכל היה מכוסה שלג, וכאן קידמו אותנו שמש אביבית ושדות מוריקים.

עלינו אמנם כקבוצה, אך בהגיענו לארץ התפזרנו למקומות שונים. אני הצטרפתי לקבוצת חברים שעלו לפני ועבדו בסלילת הכביש לבית הכרם בירושלים. כעבור מספר חודשים עברנו לפי דרישת המרכז החקלאי לראשון-לציון לעבוד בקטיף טבק — שזה רק החלו לגדלו בארץ. עם סיום עונת העבודה יצאתי לטיול בעמק יזרעאל. בבואי לעין-חרוד פניתי למזכירות והבעתי רצוני לחיות חיי קיבוץ. המזכיר הציע לי ללכת ליגור, אשר הצטרפה אז לקיבוץ עין-חרוד והיתה זקוקה לתוספת אנשים. כך הגעתי ליגור. היה זה בהתחלת שנת 1925.

במשק הצעיר נמצא אז קומץ וותיקים והיתר "חלוצים" מקרוב באו וכולם יחד מונים כשלושה מנינים. ביניהם התבלט אחד צעיר, גבוה וחסון — שלמה גלובמן. ז"ל. למרות גילו הצעיר מילא תפקידים אחראיים בניהול המשק ובאירגון החברה. היתה זאת דמות חלוצית טיפוסית מהימים ההם. היה מוכן לעבוד בכל העבודות וגם למלא תפקידים ככל אשר יידרש. כאשר דרושים היו אנשים ברפת — שלמה הוא רפתן והוא גם מראשוני הפלחים. את העבודה בשדה העדיף מעל לכול והתמסר לה בלב ובנפש.

בהתחלת שנות השלושים גוייס שלמה לעזרת פלוגת חיפה-יגור ובאחד הפיצוצים במחצבה נפצע פצעי מות. ימים רבים לא יכולנו להתרגל למחשבה כי שלמה לא יהיה איתנו יותר.

העבודה היתה אז קשה ומפרכת. נזכר אני באסיפה הראשונה שלי במשק, בהשתתפות חבר מזכירות קיבוץ עין-חרוד — אהרון פרידמן, דובר שם בין היתר על קשיי הקליטה. באסיפה זאת הופיעו כמה חברים, אשר נשלחו ליגור ע"י מזכירות קיבוץ עין-חרוד. הם תבעו שיעבירו אותם למקום אחר. היו אלה אנשי צ.ס. מרוסיה. הם לא היו בהכשרה

ובחקלאות לא היה להם מושג. ביגור הם עבדו בעבודות שונות. טענתם היתה שעובדים כאן מבוקר עד ערב ולא שומרים על יום עבודה של שמונה שעות, וזאת הרי אחת הסיסמאות העיקריות של כל מפלגה סוציאליסטית. גם המצב הכלכלי הוא בכי רע. היתכן? — מחסור במיצרכי אוכל כגון שמן, סוכר וכו'. הרי אפשר לקבלם ב"המשביר", הלא הוא שייך למשקים. ועוד טענות מסוג זה. לא היתה ברירה ואמנם העבירום למקום אחר. ודאי שהיו לפעמים התנגשויות בין הוותיקים והחדשים, אם כי ההבדל ביניהם היה לעיתים שנה או שנתיים לכל היותר. רווחה אז הלצה במשק, כי הנוהג לקשור את העיניים של בהמת־הדייש הסובבת בעיגול יסודו בפחד פן תלמד את המקצוע... לי לא היו בעיות קליטה. קיבלתי זוג בהמות ונכנסתי לעבוד בפלחה, בה המשכתי עד השנים האחרונות.

טוב להיזכר כיום כיצד עבדו בפלחה בימים ההם. ואולי ימצא ענין בכך גם מישהו מהצעירים העובדים בפלחה כיום. כעת, כשהנך יוצא לעיגול, הג'יפ עומד מוכן להסעה, לכל הכיוונים. התישבת — והרכב דוהר במרחבי השדות. עם סיום המשמרת הוא מגיע לקצה התלם לאסוף את היוגבים, ובטרם גמרת לעשן את הסיגרית הנך שוב בבית. אך גם אז, כשהאדמה נתנה יבול בצימצום וגם בתנאים הקשים לא אמרנו נואש כי עז היה הרצון להוכיח כי נוכל להוציא לחם מהארץ. ואם נרצה לפרט את סוגי העבודה השונים בפלחה אז נבין כי לא בכדי יש כוח מושך מאז ומתמיד לחבורת היוגבים.

החריש

בבואך לחרוש שדה בור המכוסה לרוב חרדל, גור־בר, חוח ודרדר, הנך נועץ את סכין המחרשה באדמה, הטרקטור מושך קדימה ואתה מסתכל אחורה ובראותך את פסי האדמה החרושים מאחורי המחרשה, הנך חש בעליל שאתה מחיה את האדמה, אשר קודם לכן נראתה כמתה. היא נושמת מבין לרגבים הנשפכים לעברים וקמה לתחיה. הרגבים מתפוררים, השטח נראה לעין ישר, חלק, נתון לדישון ומוכן לזריעה. עבודה זו הנה חוויה לזרע מידי שנה בשנה מחדש.

בעונת קצירה אחת כל השדות פרושים לפני הקוצרים כמרבד ירוק המרהיב את העין. הכנת שחת טובה נחשבת לאומנותו של היוגב כי הרפתן אומר: שמע, כשהחציר לא טוב אין חלב בדלי. אין כאן חכמות, כי את הפרה, יה חביבי, לא תרמה. מי ישוה לנוהג בקומביין ברוקנו את מיכלי הגרעינים למשאית העומדת ומחכה בשדה.

תבואות קיין

גידולים אלו ראויים לציון מיוחד. בגידול תירס־בעל נבחן היוגב, וחקלאי אשר בא מחו"ל תמה לדעת: איך אפשר לגדל צמח זה, אשר תקופת גידולו הנו בקיץ, ללא טיפת גשם? ואמנם מעטים האזורים בארץ, אשר בהם ניתן הדבר לביצוע בהצלחה. היוגב בן זמננו בידו המפתח לברז המים, לשם השקאת חלק משדותיו, אולם הפלח דאז, אשר עבודתו תלויה היתה אך בחסדי שמים חייב היה לשים עינו ולתת דעתו על כך.

ידענו גם פגעי טבע ושנות עכברים. זכורה לרבים השנה כאשר ביום מסויים קצרנו חיטה בשדות אי.פי.סי. ולמחרת בבוא הקוצרים להמשיך בקציר, חשכו עיניהם, כי לא מצאו יותר אף שיבולת. במשך לילה אחד בלבד כילו המכרסמים עמל של שנה שלמה.

ובודאי שלא נשכח חלקן של החברות בעבודות השדה וכמו כן את הבילויים בצוותא. נקווה שגם לבנינו תהיה אהבה ויחס נפשי לעבודות שדה וגן. דומני, שאין כעבודות אלו היכולות להעשיר את נפש האדם ולהעניק סיפוק רב לעובד.

דוד רביב (מתוך "ספר יגור")